

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Simonovits Csaba ügyvéd által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a dr. Szilvási László ügyvéd által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) I. rendű, II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe) II. rendű, III.rendű alperes neve (III.rendű alperes címe) III. rendű, IV.rendű alperes neve (IV.rendű alperes címe) IV. rendű és a dr. Rácz György ügyvéd által képviselt **V. rendű alperes neve** (V.rendű alperes címe) V. rendű alperesek ellen tartozás megfizetése iránt indult perében a Fejér Megyei Bíróság 2010. március 11. napján kelt 15.G.40.016/2007/60. szám alatti ítélete ellen a felperes részéről 62. sorszám alatt, az V. rendű alperes részéről 64. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az I-IV. rendű alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak, 500.000 (ötszázezer) forint másodfokú perköltséget.

A felperes, valamint az V. rendű alperes egymás viszonylatában másodfokú költségeiket maguk viselik.

Az V. rendű alperes illetékmentessége folytán az általa le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a kerestében az I-V. rendű alperesek egyetemleges kötelezését kérte 63.388.181 forint tőke, ebből 48.313.000 forint tőke után 2004. december 31-től a kifizetés napjáig járó, a mindenkorin jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamat és a perköltség megfizetésére.

Előadta, hogy az I-V. rendű alperes önkormányzatok elhatározták egy a szennyvíztisztítóra csatlakozó közös szennyvízcsatorna-hálózat létesítését. Az együttműködésüket először 2000. november 24-én, majd 2003. december 9-én írásbeli megállapodásban szabályozták. Ennek keretében a beruházással kapcsolatos jogszabályok szerinti gesztori feladatok ellátásával az V. rendű alperest bízták meg. A megállapodások 2. pontjában rögzítették, hogy a gesztor az önkormányzatok nevében és helyett jogosult a közbeszerzési értékhatárt meg nem haladó, a beruházás lebonyolítására vonatkozó szerződés megkötésére. Az V. rendű alperes e jogosultsága alapján 2000. november 24-én, majd 2003. december 10-én megbízási szerződést kötött a felperessel a beruházás lebonyolítói feladatainak ellátására. A megbízási szerződés 2. és 3. pontja szerint a felperes, mint megbízott feladata volt a beruházással kapcsolatos céltámogatási valamint egyéb állami pénzalapok, továbbá a beruházás megvalósításához szükséges egyéb pénzügyi források megszerzéséhez szükséges pályázatok elkészítése és az ehhez szükséges okiratok saját költségen való elkészíttetése. A megbízási szerződés 4. pontjában rögzítették, hogy a beruházással kapcsolatos pénzügyi források elnyerése esetén, amennyiben azok és a kiegészítő források a gesztor írásbeli nyilatkozata alapján a beruházás megvalósítását lehetővé teszik, a megbízó részt vesz a közbeszerzési eljárás előkészítésében és lebonyolításában. A megbízási szerződés 7. pontjában a felek a megbízási díjat 7.500.000 forint + áfa (összesen 9.000.000 forint) összegben határozták meg. A 8. pontban rendelkeztek a felmondás esetén járó költségterítésről.

A megbízási szerződések alapján a felperes 2001. évtől 2004. évig előkészítette a pénzügyi források elnyeréséhez szükséges okiratokat. E feladat elvégzéséhez közreműködőket vett igénybe és azok költségeit megtérítette. A felperes által összeállított pályázati anyag alapján az alperesek 2004. évben elnyerték a beruházáshoz szükséges állami támogatást, így a beruházás egyik előfeltétele, valamint a megbízási szerződés 2. és 3. pontja a felperes részéről teljesítésre került. Az V. rendű alperes a megbízási szerződés 4. pontjában foglaltakhoz kapcsolódóan a 272/2004. (VIII. 3.) KH számú határozatában meghatározta a beruházás lebonyolításához szükséges közbeszerzési eljárás feltételeit, valamint elfogadta a megbízási szerződés módosítását és a lebonyolítói feladattervet. Az I-IV. rendű alperesek azonban nem értettek egyet a határozatban foglaltakkal. A kialakult ellentét miatt a 378/2004. (XII. 2.) KH számú határozatával az V. rendű alperes úgy döntött, nem kívánja ellátni a továbbiakban a beruházással kapcsolatos megállapodásban rögzített gesztori feladatot. Ezt követően az I-V. rendű alperesek a gesztori feladat ellátására az I. rendű alperest jelölték ki és 2005. január 19. napján újabb együttműködési megállapodást kötöttek.

A megbízási szerződésben foglaltak további teljesítése végett a felperes a 2005. április 11. napján kelt levelében megkereste az I. rendű alperest és tájékoztatást kért a feladatairól, a szükséges intézkedések megtételéről. A 2005. év során folytatott hosszas levelezésben az I. rendű alperes elzárkózott a további együttműködéstől, mert az volt az álláspontja, hogy rá a felperes és az V. rendű alperes közötti megbízási szerződés semmilyen kötelezettséget nem ró. A felperes

ezzel szemben azon az állásponton volt, hogy a megbízási szerződés érvényes és hatályos, az abban foglaltaknak eleget kíván tenni az I. rendű alperes, mint gesztor tekintetében is. Az I. rendű alperes, mint gesztor 2005 szeptemberében kezdeményezte az önkormányzatok megállapodását a felperes megbízási szerződésének lezárására és elszámolására. Az V. rendű alperes a megállapodás tervezetével szemben véleményeltéréssel élt. 2006. február 17-én a felperes és az I. rendű alperes tartott egyeztetést. Ezt követően felkérték a felperest, hogy a megbízási szerződés teljesítésével kapcsolatos okiratokat küldje meg az I. rendű alperesnek. A kért okiratok 2006. február 27-i megküldése után a 2006. április 5-i levelében az I. rendű alperes a megbízási szerződésben rögzített 9.000.000 forint megbízási díj megfizetését tartotta megalapozottnak, a felperes további költségigényét elutasította.

A felperes a keresetében elsődlegesen a Ptk. 478. § (1) és (2) bekezdése, a 479. § (1) és (3) bekezdése, másodlagosan a Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján egyrészt a megbízási szerződés 7. pontjában rögzített megbízási díjat, másrészt a megbízási szerződésben rögzített feladatok teljesítéséhez megelőlegezett közreműködői költségeket követelte. Az állítása szerint teljes mértékben teljesítette a megbízási szerződés 2. és 3. pontjában foglaltakat, megelőlegezte és kifizette az I-V. rendű alperesek helyett a feladatok ellátáshoz szükséges alábbi költségeket:

1. a közutak burkolat helyreállítási terve a **F. L.-l**el kötött szerződés alapján 4.500.000 forint
2. pályázati anyag állami támogatás igénybevételéhez a Hosoff Tiborral kötött szerződés alapján 6.250.000 forint
3. ügyvédi munkadíj a **G. D.-vel** kötött szerződés alapján 4.125.000 forint
4. megvalósíthatósági tanulmány, vízjogi létesítési engedély terv, KAC pályázati anyag a **V. Kft.-vel** kötött szerződések alapján 19.313.000 forint
5. közbeszerzési tender-dokumentum összeállításának, szakvéleményezésének költsége a **V2 Kft.-vel** kötött szerződések alapján 5.125.000 forint.

A 9.000.000 forint megbízási díj és a 39.313.000 forint költség, azaz összesen 48.313.000 forint tőke után érvényesített késedelmi kamatkövetelés kezdő időpontját arra alapította, hogy a megbízási szerződésben rögzített feladatok ellátása és a költségek kifizetése legkésőbb 2004. december 31-ig teljesült általa.

A **V2 Kft.-vel** a közbeszerzési eljárás lefolytatására kötött szerződésre hivatkozással igényt tartott 15.075.181 forint kártérítés megfizetésére is, elsődlegesen a Ptk. 339. §-a, másodlagosan a 483. § (3) bekezdése alapján és a Ptk. 312. § (3) bekezdése alapján. Előadta, hogy jogerős ítélet alapján a **V2 Kft.-nek** megfizetett 9.375.000 forint tőkét, 4.394.181 forint kamatot, 186.000 forint perköltséget és 1.522.000 forint illetékfizetési kötelezettsége áll fenn. A **V2 Kft.-vel** kötött szerződés rendelkezései alapján annak ellenére kellett a 9.375.000 forint megbízási díjat kifizetnie, hogy a Kft. nem végezte el teljeskörűen a feladatát. A feladat azért nem került elvégzésre, mert az I. rendű alperes elzárkózott a további együttműködéstől, új közbeszerzési eljárást írt ki, melyet a I-V. rendű alperesek is tudomásul vettek. Megbízói, az I-V. rendű alperesek alapos ok nélkül mondták fel a vele kötött szerződést, ezért az ő magatartásukkal áll összefüggésben, hogy a **V2 Kft.-vel** kötött megbízási szerződés teljesítése lehetetlenült.

Az alperesek egyetemleges marasztalását azért kérte, mert egyrészt nem ismert előtte, hogy milyen arányban viselik a megállapodásuk szerint egymás között a költségeket, másrészt a megbízás teljesítése során mindegyik alperes érdekében eljár.

Hangsúlyozta, hogy az általa készített dokumentumok ténylegesen felhasználásra kerültek a beruházás lebonyolítása során. A vízjogi engedélyt a V. Kft. által készített tervek alapján adta meg a hatóság. A közbeszerzési eljárás elhúzódásán túl nem volt akadálya a beruházás 2005. december 30-ig történő megkezdésének. Álláspontja szerint a megbízási szerződés 8. pontját akként kell értelmezni, hogy amennyiben 2005. december 30-ig nem kezdődik el a beruházás és nem volt akadálya, hogy megkezdődjön, a megbízási szerződés pedig ezen időpont előtt szűnik meg, akkor a megbízási díjon túl megilletik az igazolt költségei is. Szerinte a megbízási szerződés - mivel nem rendelkezett záros határidőről - jelenleg is hatályban van. A 2000. évi szerződéskötés óta folyamatosan bonyolítóként járt el az önkormányzatok megbízása alapján, így a kereseti követelése a 2000. évi és a 2003. évi szerződések alapján folytatott tevékenységével kapcsolatos. Rámutatott arra, hogy a 2004. július 7-i közös egyeztetéskor az alperesek számára már ismert volt, hogy ő a felelőse a beruházás lebonyolításának, így nem hivatkozhatnak arra, hogy az V. rendű alperes által vele kötött szerződésről tudomással nem bírtak.

Az I-V. rendű alperesek a kereset elutasítását kérték és a felperes kötelezését a perköltség megfizetésére. Vitatták a kereset jogalapját és összegszerűségét is.

Az I-IV. rendű alperesek elsődlegesen azzal védekeztek, hogy nem állnak jogviszonyban a felperessel, a megbízási szerződés ugyanis a felperes és az V. rendű alperes között jött létre. Nem vitatottan a felperes, mint bonyolító 2000. évtől kezdődően eljár e megállapodás alapján. A megbízási szerződés 3. pontjában a szerződő felek kikötötték, hogy a megvalósíthatósági tanulmánytervet és az engedélyezési terveket a megbízott a saját költségére készítheti el. A megbízási szerződésből eredően ezért a felperest legfeljebb a 9.000.000 forint összegű megbízási díj illethetné meg, a díját meghaladó összegben a saját üzleti kockázatára kötött szerződéseket alvállalkozókkal, almegbízottakkal. A megbízási szerződés 8. pontja szerint azonban kizárt mind a megbízási díj, mind a megbízott költségeinek követelhetősége. Az I-IV. rendű alperesek szerint a megbízási szerződés 2005. december 30-án megszűnt. A szerződés 8. pontjában foglalt kikötés a Ptk. 229. § (3) bekezdése értelmében vett időhatározásnak minősül. A beruházás 2005. december 30-ig nem kezdődött el. E határidő azért telt el eredménytelenül, mert a felperes a kezdéshez szükséges vízjogi engedélyt megfellebbezte, majd a jogerős közigazgatási határozatot alaptalan keresettel a bíróságon is megtámadta. A beruházás megkezdését a felperes mellett akadályozta alvállalkozója, a V. Kft. eljárása is, aki arra hivatkozással, hogy a közbeszerzési eljárásban a megkérdezése nélkül használták fel az általa készített terveket, ugyancsak alaptalan eljárást kezdeményezett a Közbeszerzési Döntőbizottságnál. A beruházás megkezdésének egyéb akadálya nem volt, hiszen a finanszírozás

biztosított volt, és a közbeszerzési eljárás eredményeként 2005. december 19-én aláírták a vállalkozási szerződést is. A munka 2006 tavaszán végül megkezdődhetett.

Az I-IV. rendű alperesek az előbbieket mellett hivatkoztak arra is, hogy a gesztori szerződéssel együtt megszűnt a felperes és az V. rendű alperes közötti megbízási szerződés is. Állították, hogy a felperessel való szerződéskötéshez előzetes jóváhagyásukat az V. rendű alperes nem szerezte be. Csak 2004 augusztusában szereztek tudomást arról, hogy az V. rendű alperes nem maga látja el a feladatait. A felperes által megrendelt tervek alkalmatlanok voltak a beruházás megvalósítására, ezért nem is kerültek felhasználásra. Szerintük a felperes saját díjához képest aránytalan megbízási díjakat vállalt és fizetett ki alvállalkozóinak az alperesek számára ténylegesen értékelhető teljesítmény nélkül és érthetetlen okból vállalt kiemelt kockázatot a V2 Kft. javára a vele kötött szerződésben.

A felperes jogalap nélküli gazdagodás címén sem érvényesíthet igényt, mert az új gesztor a beruházáshoz nem tudta igénybe venni az általa készített hiányos, pontatlan, a közbeszerzési eljárás lefolytatásához alkalmatlan anyagokat. Az új gesztor új terveket készített, kiválasztotta a közbeszerzési eljárás bonyolítóját, beszerezte a vízjogi és egyéb engedélyeket.

Az V. rendű alperes a védekezését arra alapította, hogy a gesztori minőség képviseletet jelent. A szerződések értelmében az I-IV. rendű alperes önkormányzatok meghatalmazást adtak neki, hogy a nevükben és a képviseletükben eljárva kösse meg a felperessel a lebonyolításra vonatkozó szerződést. Álláspontja szerint ezért amennyiben az alpereseket fizetési kötelezettség terheli a felperes felé, azt az általuk kapott céltámogatási összegek arányában kell teljesíteniük. A felperest azonban nem illeti meg megbízási díj, és nem igényelheti a költségek megtérítését sem, mert ugyan nem vitásan 2000. évtől bonyolítóként járt el, de nem teljesült a szerződés 8. pontjában foglalt azon feltétel, hogy a beruházás 2005. december 30-ig megkezdhető legyen, így a megbízása tárgytalanná vált (Ptk. 481. § d) pont). A 8. pont értelmében amennyiben a beruházás 2005. december 30-ig nem kezdődik meg, úgy a megbízott díjazást nem igényel, a felmerült költségei megtérítését sem kéri, csupán a pályázatok és tervek feletti rendelkezési joga áll fenn.

Az V. rendű alperes emellett azzal is érvelt, hogy a szerződés rendelkezései értelmében megszűnik a gesztori szerződés, amint az állami támogatásról az önkormányzatok értesülnek. A gesztori szerződés megszűnése azt eredményezhetné, hogy a továbbiakban már nincs gesztor, így a felperesnek sincs megbízója. A megbízási szerződés azonban az V. rendű alperes szerint hatályban maradt gesztor hiányában is úgy, hogy a megbízó - külön gesztor kijelölése nélkül - az I-V. rendű alperes volt. A felperesnek ebben a helyzetben fel kellett volna mondania a szerződést, de mivel ezt nem tette meg és 2005. december 30-ig a saját felróható magatartása miatt a beruházás nem kezdődhetett el, ezért nem illeti meg díj és költség.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével kötelezte az V. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 11.669.873 forintot, annak 2004. december 31.

napjától naptári félévénként a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat szerinti késedelmi kamatát, valamint 430.871 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I-IV. rendű alperes együttes jogosultaknak 1.200.000 forint, míg az V. rendű alperesnek 960.000 forint perköltséget.

Az ítélet indokolásában megállapította: az I-V. rendű alperesek között, valamint az V. rendű alperes és a felperes között a Ptk. 474. §-a szerinti megbízási szerződések jöttek létre, melyek alapján a megbízott feladata volt a beruházás előkészítése, az ezzel összefüggő ügyintézés, terveztetés, engedélyek beszerzése, szerződéskötés. Az V. rendű alperes díjazás nélkül vállalta a feladatok elvégzését, igazolt költségei megtérítésére tartott igényt. Az V. rendű alperes a szerződésben vállalt feladatai elvégzésével a felperest bízta meg, aki így a megbízott önkormányzat további megbízottjaként járt el és kötött szerződéseket vállalkozókkal. Az I-IV. rendű alperesek az V. rendű alperes és a felperes 2004 tavaszán megismert szerződését tudomásul vették, így az V. rendű alperes a Ptk. 475. § (1) bekezdése alapján a felperes azon munkáját vette jogszerűen igénybe, melynek elvégzésére maga is megbízást kapott. A felperes kizárólag az V. rendű alperessel szemben érvényesítheti az igényét, az I-IV. rendű alperesek nem álltak vele jogviszonyban, ezért nincs feléje „helytállási kötelezettségük”. Az elszámolási kötelezettség a két önálló jogviszony alapján külön-külön áll fenn, egyrészt a felperes és az V. rendű alperes között, másrészt az I-V. rendű alperesek között. Az I-IV. rendű alperessel szembeni felperesi kereset az elszámolási viszony hiányában alaptalan. Az V. rendű alperes az I-IV. rendű alperessel kötött megbízási szerződés felmondása után köteles lett volna a szerződést a felperes felé felmondani és vele elszámolni. Ezt ugyan nem tette meg, de az I-IV. rendű alperesekkel kötött szerződés felmondásával lényegében a felperes felé is gyakorolta a felmondás jogát (Ptk. 481. § a) pont). Az V. rendű alperes és a felperes közötti megbízási szerződés megszűnésének időpontja 2005. április 22. napja, mivel a felperes ekkor szerzett hitelt érdemlően tudomást (az I. rendű alperes leveléből) az V. rendű alperes megbízói szerepének megszűnéséről (Ptk. 482. § (1) bekezdés). A felperes és az V. rendű alperes közötti szerződés a megbízás teljesítése előtt, illetőleg a beruházás megkezdésére kikötött 2005. december 30-i időpont előtt szűnt meg, így nincs jelentősége annak, hogy a beruházás kinek felróhatóan nem kezdődhetett meg a szerződésben megállapított időpontban.

Az elsőfokú bíróság a felperest megillető díj és a szükséges költségek összegének elbírálása során figyelemmel volt egyrészt arra, hogy a megbízási szerződés idő előtt szűnt meg, így a felperes a tevékenységével arányos díjazásra jogosult (Ptk. 478. § (3) bekezdés), másrészt a szerződés 3. pontjában a felperes a megvalósíthatósági tanulmányterv, vízjogi elvi és engedélyes tervek elkészíttetésével kapcsolatos költségeket magára vállalta, ezért az ezzel kapcsolatos költségeit az V. rendű alperestől nem követelheti. Részletes bizonyítást folytatott le arra, hogy a felperes milyen munkákat végeztetett el a megbízáshoz kapcsolódóan. A meghallgatott tanúk által is igazoltan elkészített anyagok értékelésére kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményét az ítélezése alapjául

elfogadta. A szakértői vélemény szerint az igazolt és szükséges költségek összege legfeljebb 21.044.875 forintban fogadható el. Az elsőfokú bíróság ebből levonásba helyezte a megvalósíthatósági tanulmányterv és a vízjogi elvi és engedélyes tervek ellenértékét, azaz 15.234.375 forintot, így 5.810.500 forint elszámolható, igazolt, szükséges költséget állapított meg a felperes javára. Hangsúlyozta, hogy a felperes szükséges munkáját értékelte és nem azt, hogy az új gesztor abból mit használt fel a későbbiekben. A szakértői vélemény alapján a szerződés szerinti megbízási díjból 5.859.373 forintot tartott a felperes tevékenységével arányban állónak. A G. D. ügyvédi díjával kapcsolatos költségigényt teljes egészében elutasította, mivel a felperes e körben bizonyítási indítványt nem terjesztett elő.

A kártérítési követelést a Ptk. 483. § (3) bekezdése alapján vizsgálta, és azt állapította meg, hogy a felperes elsősorban azért nem tarthat igényt a költségei megtérítésére, mert a szerződés megszűnését követően már nem történt munkavégzés és a felmondással okozati összefüggésben költségei nem merültek fel. Az igénye emellett azért sem alapos, mert a saját felróható magatartására hivatkozással kíván előnyhöz jutni. Köteles lett volna az V. rendű alperest a V2 Kft.-vel kötendő szerződés feltételeivel kapcsolatban tájékoztatni és az egyetértését kérni. A rábízott ügyet a megbízó érdekének megfelelően kellett ellátnia, márpedig az nem áll a megbízó érdekében, hogy teljesítés nélkül kifizetést eszközöljön.

A késedelmi kamatról a Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján rendelkezett. A kamatfizetési kötelezettség kezdő időpontját arra tekintettel állapította meg, hogy a felperesi felhívások alapján az V. rendű alperes köteles lett volna elszámolni a gesztori szerződés felmondását (2004. december 2.) követően.

A perköltségről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján döntött.

A felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az I-V. rendű alperesek egyetemleges marasztalását kérte elsődlegesen 112.500.000 forint tőke és ezen összeg után 2004. december 31. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére a Ptk. 483. § (3) bekezdése alapján, másodlagosan 57.013.183 forint tőke és annak 2004. december 31-től járó törvényes mértékű késedelmi kamata, továbbá az első-, és másodfokú perköltség megfizetésére.

A fellebbezés indokolása szerint az elsőfokú bíróság a tényállást részben tévesen állapította meg és ebből részben megalapozatlan jogi következtetést vont le. A felperes szerint az I-V. rendű alperesek által kötött megállapodásokban az I-IV. rendű alperesek az V. rendű alperest, mint képviselőt arra jogosították fel, hogy helyettük és nevükben a beruházás bonyolítására vonatkozó szerződést megkösse. A Ptk. 219. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel a felperes nem csak az V. rendű alperessel, hanem az I-IV. rendű alperessel is elszámolási jogviszonyba került. Az elsőfokú bíróság ezért tévesen utasította jogalap hiányában el velük szemben a keresetet.

A keresetfelemelést azzal indokolta, hogy az V. rendű alperes - az I-IV. rendű alperesek képviseletében is - alapos ok nélkül mondta fel a megbízási szerződést. Az alperesek 2004 júniusától kezdődően folyamatosan egyeztettek a beruházással kapcsolatos együttműködésük módosításáról. Az egyeztetés eredménytelensége miatt mondott le az V. rendű alperes a gesztori minőségéről, mellyel felmondta az

alperesek közötti együttműködési megállapodást és annak következményeként a vele kötött megbízási szerződést is. A megbízási szerződés 8. pontjának második bekezdése szerint, ha a beruházás megkezdődik vagy a megkezdésének nincs akadálya, úgy a megbízási szerződés akkor mondható fel a megbízó részéről, ha a megbízottnak megtéríti általános kártérítésként a beruházás állami céltámogatási pályázatban megjelölt beruházási értéke 7,5 %-át. Az I-V. rendű alperesek közötti 2005. január 19-i együttműködési megállapodásban foglaltak szerint a címzett állami támogatás összeg 1.500.000.000 forint, a követelt 112.500.000 forint ennek a 7,5 %-a. Mivel a felmondás alapos ok nélkül történt, azért ez az összeg kártérítés címén jár (3/2006. PJE).

A másodlagos fellebbezési kérelem körében a felperes azzal érvelt, hogy a Ptk. 478. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a teljes megbízási díj megilleti. A Ptk. 478. § (3) bekezdése szerinti arányosítás a perbeli esetben nem alkalmazható, mert a megbízási megszűnéséért az I-V. rendű alperesek, mint megbízók a felelősek, hiszen az ő magatartásukra vezethető vissza az, hogy a gesztor lemondott a megbízatásáról és ennek következménye volt a felmondás. A Ptk. 479. § (1) és (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság által mellőzött vízjogi elvi engedélyes terv és a megvalósíthatósági tanulmányterv ellenértéke is a megtérítendő szükséges és hasznos költségek közé tartozik, mivel a tervek felhasználásra kerültek az alperesek által megvalósított beruházás keretében. Alappal követeli azt az összeget is (15.075.181 forint), melyet a jogerős ítélet alapján fizetett meg a V2 Kft.-nek, e fizetési kötelezettsége ugyanis egyedül a neki történt felmondásra vezethető vissza.

Az V. rendű alperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte. A fellebbezési kérelme elsődlegesen a kereset elutasítására irányult, mert álláspontja szerint a szerződés alapján a felperesnek nem jár díj és költség, mivel a beruházás 2005. december 30-ig nem kezdődött meg. A másodlagos fellebbezési kérelme arra irányult, hogy a gesztori megállapodás alapján az alperesek egyetemleges fizetési kötelezettsége kerüljön megállapításra.

A fellebbezés indokolása szerint az alperesek a Ptk. szerinti polgári jogi társaságként kívánták az állami támogatást megszerezve a beruházást lebonyolítani. A 2003. december 10-i megbízási szerződés 8. pontja egyértelműen kimondja: amennyiben a beruházás bármely okból nem kezdődik meg 2005. december 30. napjáig, úgy a megbízott díjazást nem igényel, felmerült költségei megtérítését nem igényli. A felperes sem vitatta az elsőfokú eljárás során, hogy ezen időpontig a beruházás megkezdésére nem került sor. E határidő egyben a szerződés megszűnésének határidejét is jelenti. A felek szerződési nyilatkozatai alapján a feltételhez kötött szerződéses ellenérték követelésére a feltétel megvalósulásának hiányában a másik fél nem jogosult.

A másodlagos fellebbezési kérelem körében előadott érvelés szerint a gesztori pozíció nem azt jelenti, hogy mint megbízott valamely ügy ellátását vállalta volna az I-IV. rendű alperesek, mint megbízók javára. A gesztori megállapodással az alperesek a Ptk. szerinti polgári jogi társaság vonatkozásában jelölték ki képviselőt. A megbízási szerződést a polgári jogi társaság képviselőjében kötötte a felperessel. A felperesnek az évek óta tartó megbízotti tevékenysége során akár a szerződésben rögzített megbízotti feladatból, akár az elérni kívánt célból tudnia

kellett, hogy a kapott megbízás mely önkormányzatok együttesének javára szól. A gesztori megállapodással nem valamely ügy ellátását vállalta, ez esetben ugyanis a polgári jogi társaság egyik tagjaként saját maga megbízottja lenne. A polgári jogi társasági jogviszony következménye az alperesek egyetemleges felelőssége.

Az I-IV. rendű alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérték. Az álláspontjuk szerint az elsőfokú ítélet minden szempontból megalapozott. Azzal érveltek, hogy a felperes a fellebbezésében nem hozott fel olyan tényt vagy körülményt, melyet az elsőfokú bíróság ne értékelt volna. Alaptalannak tartották az V. rendű alperes egyetemleges alperesi felelősség megállapítására irányuló másodlagos fellebbezési kérelmét. Ezzel kapcsolatban az volt az álláspontjuk, hogy amennyiben az V. rendű alperes a felperes javára megítélt összeget megfizeti, úgy annak - arányos - megtérítése az I-IV. rendű és az V. rendű alperesek között egy esetleges külön eljárás tárgya lehet.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt (Pp. 228. § (4) bekezdés). Előrebocsátja, hogy a felülbírálatra a fellebbezési korlátok között és a fellebbezésben felhozott okokból került sor.

A felperes és az V. rendű alperes fellebbezése alaptalan.

Az ítéltábla elsőként arra mutat rá, hogy az V. rendű alperes a másodlagos fellebbezési kérelmében az I-IV. rendű alperesek marasztalását kérte, holott velük szemben keresete nem volt. Az alperesek egyetemleges marasztalására irányuló felperesi keresetre tekintettel az V. rendű alperes a pertársai hátrányára nem élhet fellebbezéssel. A felperes fellebbezése folytán ennek ellenére vizsgálni kellett az alperesi oldalon az egyetemleges fizetési kötelezettséget.

A fellebbezés a Pp. 247. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelő megengedett keresetfelemelést tartalmazott, melyet érdemben a másodfokú bíróságnak kellett elbírálnia.

Az elsőfokú bíróság a döntéshez szükséges releváns tényállást helyesen állapította meg, a Fővárosi Ítéltábla a döntésével és részben annak jogi indokaival is egyetért, azt az alábbiak szerint módosítja és egészíti ki.

A fellebbezés folytán a következő kérdésekre kellett választ adni: van-e jogalap - a szerződés teljesítése alapján vagy más okból - az alperesek marasztalására; mikor és hogyan szűnt meg a 2003. december 10-i szerződés; annak 8. pontja alkalmazható-e és mi a jogkövetkezménye; alappal tarthat-e igényt a felperes a szerződés szerinti teljes díjazására, a megvalósíthatósági tanulmányterv és a vízjogi elvi és engedélyes tervek költségére, valamint az emellett érvényesített egyéb költségekre, továbbá a jogerős ítélet alapján a V2 Kft.-nek megfizetett díjra.

Az egyetemleges marasztalhatóság kérdéskörében az ítélőtábla az V. rendű alperes érvelésére figyelemmel vizsgálta, hogy polgári jogi társaságot hoztak-e létre az I-V. rendű alperesek az úgynevezett gesztori megállapodással, továbbá helytállóan minősített-e az elsőfokú bíróság mindkét perbeli jogviszonyt megbízásnak.

Az ítélőtábla álláspontja szerint a következőkben kifejtendők miatt nem lehet polgári jogi társaság az alperesek kötelemi jogi jogviszonya. A 9/1998. (I. 23.) Korm. rendelet az önkormányzatok címzett és céltámogatásának igénybevételét nem kötötte társulási szerződés kötéséhez, az önkormányzatoknak csak megállapodást kellett kötniük a közös beruházás megvalósításáról. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 41. § (1) bekezdése kimondja, hogy a települési önkormányzatok képviselő-testületei a feladataik hatékonyabb, célszerűbb megoldására szabadon társulhatnak. A társulásnak a 42-44. §-ban foglaltakon kívül más formái is lehetnek, de a 41. § (3) bekezdése szerint törvény a társulási megállapodás egyes feltételeit meghatározhatja. A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvényből kitűnik, hogy az a polgári jogi társaságot szabályozó Ptk.-hoz képest speciális jogszabály, kifejezetten azt rendezi, hogy a helyi önkormányzatok képviselő-testületei milyen típusú társulást, milyen célból, milyen feltételekkel hozhatnak létre. A jelen esetben a törvény 9. §-a szerinti társulási megállapodás jöhetne szóba, de ilyen társulási szerződést - tekintve, hogy a törvény 15. §-a meghatározza a társulási megállapodás tartalmát is - az alperesek nem kötöttek. Egybevetve a jogszabályokat, az állapítható meg, hogy közös szennyvízcsatorna-hálózat megvalósítására az alperesek polgári jogi társaság helyett társulást hozhattak volna létre, de a törvény 2. §-ában foglaltakból következően annak létrehozása nem volt kötelező. A közös beruházás megvalósításáról köthető megállapodás vonatkozásában típuskényszer nem volt. Az alperesi önkormányzatok között az a megállapodás jött létre, amit a 2000. november 24-én és 2003. december 9-én kelt okiratban rögzített tartalom szerint kell minősíteni. Az elsőfokú bíróság e tartalom alapján az alperesek megállapodását helyesen minősítette.

Az alperesek közötti megállapodás lényeges tartalma az volt, hogy a közös szennyvízcsatorna beruházással kapcsolatos vonatkozó jogszabályok szerinti gesztori feladatok ellátásával - ideértve a beruházás lebonyolítására vonatkozó és a közbeszerzési értékhatárt meg nem haladó, illetve a céltámogatási pályázathoz szükséges további szerződések megkötését is - az V. rendű alperest (gesztor) bízzák meg. Az V. rendű alperes feladata a megállapodás tartalma szerint a beruházás szervezése volt, az előkészítéstől a lebonyolításig. Fel sem merült, hogy ennek során a többi önkormányzat képviselőjében jár el. Amennyiben az alperesi megállapodásnak meghatalmazás tartalma lenne, nem volna értelme a 6. pontnak, mert ha az V. rendű alperes szerződéskötése folytán a többiek is szerződéses jogviszonyba kerültek volna, akkor a felmerülő költségek (díjak) megfizetésére kifelé, azaz a harmadik személyek irányába egyetemlegesen lettek volna kötelesek és nem lett volna mit megosztani egymás között. A szerződés tartalma szerint az V. rendű alperes közreműködőket vehet igénybe, akikkel nem közvetlen képviselőt

ellátva, azaz nem a többi alperes helyett és nevében, hanem a saját nevében szerződik. Ezt igazolja a felperessel kötött megbízási szerződés tartalma is. A megbízási szerződés a gesztori megállapodásra a szerződéskötés indokaként utal vissza. A felperes a megbízási szerződés teljesítése körében ugyancsak a saját nevében szerződött, melyet alátámasztanak a felmerült költségeivel kapcsolatban becsatolt szerződései. Különbséget kell tenni a tekintetben, hogy a megbízott közreműködőket vehet-e igénybe, vagy meghatalmazott. A jelen esetben a megbízás tartalmából következően az V. rendű alperes is és a felperes is közreműködőket vehetett igénybe, az elszámolandó költségeik is ebből keletkeztek. Helytállóan állapította meg ezért az elsőfokú bíróság, hogy az alperesek egymással kerültek jogviszonyba és közülük csak az V. rendű alperes került jogviszonyba a felperessel. A szerződési okiratok tartalma alapján nem lehet mást is a felperessel szerződő félnek tekinteni. Az pedig, hogy az alperesekkel kötött szerződés alapján az V. rendű alperes a megbízói (I-IV. rendű alperesek) érdekében járt el, az V. rendű alperes és a felperes közötti megbízási szerződés célja volt, arra nem adott alapot, hogy közvetlen jogviszony létesüljön a felperes és az I-IV. rendű alperesek között. Mindezek alapján azt kellett megállapítani, hogy az alperesek egyetemleges fizetési kötelezettsége a felperes irányába kizárt.

A felperes által kötött megbízási szerződés megszűnését illetően az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a szerződés felmondással szűnt meg. Az ítéletábla ezzel a következők miatt nem ért egyet. A megbízási szerződést nem mondta fel sem a megbízó, sem a megbízott. Az I. rendű alperes a 2005. április 22-i levelével tájékoztatta a felperest, hogy az V. rendű alperes gesztori szerepének megszűnése folytán a teljesítése nem szükséges. E ténybeli alapon a megbízás a Ptk. 481. § d) pontjában rögzített okból azért szűnt meg, mert a megbízás tárgytalanná vált. A megszűnés a Ptk. 482. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel abban az időpontban következett be, amikor a 2005. április 22-i levél a felpereshez megérkezett.

Az V. rendű alperes a 2003. december 10-i megbízási szerződés a 8. pont alapján arra hivatkozott, hogy mivel 2005. december 30. előtt nem kezdődhetett meg a beruházás, ezért a felperes nem kérhet díjazást, és nem igényelheti a felmerült költségei megtérítését sem. Az elsőfokú bíróság miután azon az állásponton volt, hogy a megbízási szerződés 2005. december 30. napja előtt szűnt meg, nem tartotta alkalmazhatónak a szerződés 8. pontját. Az ítéletábla egyetért azzal, hogy a szerződés 8. pontja nem alkalmazható, de nem csak azért nem, mert a szerződés hamarabb szűnt meg, hanem azért sem mert a szerződés e pontja nem tartalmaz rendelkezést a megbízás bekövetkezett módon való idő előtti megszűnésére. A 8. pont azt az esetet feltételezi, hogy a felperesen múlik a beruházás megkezdése. 2005. április 22. napja után azonban ténylegesen nem a felperesen múlt, hogy mi lesz a beruházás sorsa.

A Ptk. 205. § (2) bekezdése és a felek megállapodásának Ptk.-ra utalása folytán a megbízott díjazására és költségigényére a Ptk. diszpozitív szabályait kell alkalmazni. A Ptk. 478. § (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy amennyiben a

szerződés a megbízás teljesítése előtt szűnt meg, a megbízott a díjnak tevékenységével arányos részét követelheti. A Ptk. 479. § (3) bekezdése szerint pedig a szerződés megszűnésekor a megbízó köteles a megbízottat a megbízás alapján harmadik személyekkel szemben vállalt kötelezettségei alól mentesíteni, valamint szükséges és hasznos költségeit megtéríteni. Emellett azonban figyelembe kell venni a szerződés vonatkozó rendelkezéseit. Nem lehet eltekinteni attól, hogy a megbízási szerződés 3. pontjában foglaltak értelmében a felperes a megvalósíthatósági tanulmányterv, valamint a vízjogi elvi és engedélyes tervek elkészítését ingyenesen vállalta. Helytállóan döntött ezért az elsőfokú bíróság, amikor ezeket a költségeket a felperest megillető költségek között nem számolta el. Helytálló a döntése a tekintetben is, hogy nem számolta el a felperes V2 Kft.-vel kötött szerződéssel összefüggésben felmerült, kártérítés címén megtéríteni kért költségeit sem. A felperes álláspontja az volt, hogy e költségekre a felmondásra tekintettel tarthat igényt. Mivel az előbbiekben kifejtettek szerint felmondás nem történt, a felperes a V2 Kft.-nek kifizetett összegeket csak költségként igényelhetné, ezt azonban kizárja a megbízási szerződés 4. pontja. A szerződés e pontban egyeztetési kötelezettséget írt elő a felperes számára, a felperes azonban e körben szerződést segegett. Az V. rendű alperes képviselő-testülete ugyanis 2004. augusztus 3-án hozott határozatot a közbeszerzési eljárás feltételeiről, a felperes pedig ehhez képest olyan időpontban kötött szerződést a V2 Kft.-vel, melyre tekintettel kizárt, hogy-e szerződést az V. rendű alperessel egyeztetve kötötte volna meg. A felperes saját szerződésszegésére kártérítési igényt nem alapíthat. A szerződésszegéssel felmerült költségei nem lehetnek szükséges és hasznos költségek, melyek megtérítését a Ptk. 479. § (3) bekezdése alapján követelhetné.

Az előbbiekből következően nincs mód az elsőfokú ítéletben megállapított marasztalási összeg felemelésére. Nem teljesíthető a megbízási szerződés 8. pontjára hivatkozással előterjesztett bánatpénz jellegű általánymegbízási kártérítés iránti felemelt kereset sem, tekintettel arra, hogy a megbízási szerződés a feleken kívül álló okból és nem a megbízó felmondásával szűnt meg.

A Fővárosi Ítéltábla mindezek alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles az I-IV. rendű alperesek perköltségét megfizetni. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel a másodfokú eljárás jogalapi kérdéseket érintett, így a szükséges ügyvédi tevékenység szempontjából a keresetfelemelésnek nem volt jelentősége. A Fővárosi Ítéltábla ezért az I-IV. rendű alpereseket képviselő ügyvéd munkadíját - a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységhez igazodóan - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdése, valamint a 4/A. § (1) bekezdése alapján 500.000 forintban állapította meg. Mivel a felperes és az V. rendű alperes fellebbezése is alaptalan volt, ezért az ítéltábla akként rendelkezett, hogy a Pp. 81. § (1) alapján a másodfokú költségeiket maguk viselik. Az V. rendű alperes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2010. szeptember 21.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Magosi Szilvia s.k.
előadó bíró

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: